

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення семінарських занять студентів
напряму підготовки (спеціальність) 081 Право

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
теорії та історії держави і права,
конституційного права
Протокол № 5
від 12 грудня 2017 р.

Методика викладання юридичних дисциплін у ВНЗ. Методичні вказівки до проведення семінарських занять студентів напрям підготовки (спеціальність) 081 Право /Укл. Толкач А.М. – Чернігів: ННІ права і соціальних технологій ЧНТУ, 2017. – 46 с.

Укладач: ТОЛКАЧ АНЖЕЛІКА МИКОЛАЇВНА, старший викладач кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права

Відповідальний за випуск: КОЗИНЕЦЬ ОЛЕНА ГАВРИЛІВНА, завідувач кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права, кандидат історичних наук, доцент

Рецензент: КОЛОМІЄЦЬ НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА, доцент кафедри кримінального права та правосуддя, кандидат юридичних наук

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ»	
1.1. Структура навчальної дисципліни	6
1.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	8
1.3. Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Методика викладання юридичних дисциплін у ВНЗ»	13
1.4. Література основна до всього курсу	16
1.5. Орієнтовний перелік питань на екзамен	23
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	
2.1. Тема 1. Методологічні та організаційні основи системи вищої освіти в Україні	26
2.2. Тема 2. Методика викладання юридичних дисциплін	28
2.3. Тема 3. Активізація пізнавальної діяльності студентів під час вивчення юридичних дисциплін	32
2.4. Тема 4. Лекція з юридичних дисциплін як основна форма організації навчання	34
2.5. Тема 5. Семінарські та практичні заняття з юридичних дисциплін: види та організація	36
2.6. Тема 6. Самостійна робота студентів з юридичних дисциплін	39
2.7. Тема 7. Науково-дослідна діяльність студентів з юридичних дисциплін. Організація контролю та оцінка якості знань студентів з юридичних дисциплін	41

ВСТУП

Однією з найбільш ефективних форм навчання, системного засвоєння студентами правових знань є семінарські заняття, потреба в яких особливо велика у викладанні такого навчального курсу як «Методика викладання юридичних дисциплін у ВНЗ». Предметом даного курсу є вивчення методики викладання юридичних дисциплін як науково-педагогічної дисципліни, зміст та методи навчання юридичним дисциплінам.

Головною метою проведення семінарських занять з предмету «Методика викладання юридичних дисциплін у ВНЗ» є формування у магістрів методичних знань, вмінь і навиків викладацької роботи у вузі. На семінарських заняттях студенти набувають навичок самостійного опрацювання інноваційних методів навчання, поглиблення загальнодидактичних знань про організацію навчального процесу, правильного формулювання і висловлювання своїх думок під час обговорення тем.

На семінарські заняття виносяться головним чином питання щодо практичного застосування інноваційних методів навчання, таких як, акваріум, ажурна пилка, інтерактивна дискусія, кейс-метод, мозковий штурм, метод ПРЕС, сінквейн та інші. А також формуються методичні навички щодо написання магістерської роботи та організації конкретних форм аудиторної та позааудиторної роботи із студентами.

У плані семінарських занять, окрім переліку певної кількості питань, запропоновані основні терміни з теми, а також контрольні питання, на які студенти, готуючись до семінарського заняття, повинні знати відповіді. До кожної теми семінарського заняття запропоновані теми рефератів, при написанні яких, студенти можуть поглибити свої знання, опрацювати додаткову літературу і, тим самим, розширити свій світогляд.

На семінарських заняттях з деяких тем передбачено вирішення кейс-методів та тестових завдань, які знаходяться безпосередньо у викладача.

До кожної теми семінарського заняття запропонований перелік літератури.

У планах семінарських занять теми зазначені для студентів всіх груп I курсу магістрів.

1.1. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної форми навчання				
		Всього	У тому числі			
			Лек.	Практичні	Лаб.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовний модуль 1. Методологічні та організаційні основи системи вищої освіти.						
1	Методологічні та організаційні основи системи вищої освіти в Україні	15/14	2	2		11/14
2	Методика викладання юридичних дисциплін	15/16	2/2	2		11/14
	Разом за змістовим модулем 1	30/ 30	4/2	4		22/28
Змістовний модуль 2. Організація навчальної діяльності студентів у вищій школі						
3	Активізація пізнавальної діяльності студентів під час вивчення юридичних дисциплін	10/10	2	2/2		6/8
4	Лекція з юридичних дисциплін як основна форма організації навчання	10/9	2	2		6/9
5	Семінарські та практичні заняття з юридичних дисциплін: види та організація	10/11	2	2/2		6/9
	Разом за змістовим модулем 2	30/30	6	6/4		18/26
Змістовний модуль 3. Змістовний модуль 3. Організація самостійної та науково-дослідної діяльності студентів з юридичних дисциплін						
6	Самостійна робота студентів з юридичних дисциплін	11	2	2		7/9
7	Науково-дослідна діяльність студентів з юридичних дисциплін	10	2/2	1		7/9

8	Організація контролю та оцінка якості знань студентів з юридичних дисциплін	9	2	1		6/10
	Разом за змістовим модулем 3	30/30	6/2	4/0		20/28
	Усього годин за дисципліну	90/90	16/4	14/4		60/82

1.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Методологічні та організаційні основи системи вищої освіти

Тема 1.1. Методологічні та організаційні основи системи вищої освіти в Україні

Вища освіта як органічна складова система неперервної освіти.

Мета і завдання курсу, його структура. Організація і здійснення начального процесу у вищих закладах освіти України. Форми організації навчального процесу. Особливості педагогічного процесу у вищому навчальному закладі на сучасному етапі. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Основні принципи освіти. Головні завдання вищого закладу освіти. Дидактичні моделі змісту навчання. Світові тенденції розвитку суспільства. Реформування системи освіти.

Принципи навчання у вищому навчальному закладі.

Організація юридичної освіти в Україні. Структура вищої юридичної освіти. Види вищих навчальних юридичних закладів.

Сутність ступеневої освіти в Україні. Характеристика освітньо - кваліфікаційних рівнів. Зміст освіти. Складові та цикли освітньої підготовки.

Поняття та характеристика навчального плану. Робочий навчальний план. Індивідуальний навчальний план. Поняття, предмет «Методики викладання юридичних дисциплін у ВНЗ». Функції «Методика викладання юридичних дисциплін у ВНЗ». Принципи методики викладання юридичних дисциплін.

Тема 1.2. Методика викладання юридичних дисциплін

Методика викладання юридичних дисциплін як наука, її функції. Методи викладання юридичних дисциплін. Методичні прийоми викладання юридичних дисциплін. Організаційні форми методичної роботи викладачів, кафедр, факультетів і вузів. Специфіка викладання юридичних дисциплін студентам різних освітньо-кваліфікаційних рівнів (бакалавр, спеціаліст,

магістр). Методичні вимоги до розробки навчальних програм і навчальних планів з юридичних дисциплін. Вплив методів викладання правознавства на навчальну активність студентів.

Диференціація та індивідуалізація навчання правознавства. Шляхи та засоби підвищення ефективності викладання юридичних дисциплін. Застосування технічних засобів та комп'ютерної техніки у викладанні юридичних дисциплін. Використання наочних методів навчання. Функції наочних засобів навчання. Аудіовізуальні засоби навчання.

Змістовний модуль 2. Організація навчальної діяльності студентів у вищій школі

Тема 2.1. Активізація пізнавальної діяльності студентів під час вивчення юридичних дисциплін

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові ігри, ситуативні ігри, дискусії і диспути; студентські наукові конференції; створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Поняття про форми організації навчання. Урок як основна форма організації навчання. Типи занять та їх структура. Підготовка до заняття. Аналіз проведеного заняття. Активні методи навчання у викладанні юридичних дисциплін та їх вибір.

Ділова гра. Ігрове проектування. Кейс-стаді. Круглий стіл. Комплексні контрольні завдання. Ситуаційні задачі.

Проблемне навчання. Створення проблемних ситуацій під час вивчення правознавства. Особливість проблемного навчання. Умови створення проблемних ситуацій. Способи розв'язання проблем: фронтальні, групові, індивідуальні. Способи створення проблемних ситуацій. Види діяльності викладачів і студентів під час проблемної лекції та проблемного семінару.

Диференційоване навчання. Особистісно-орієнтоване навчання. Основні завдання особистісно-орієнтованого навчання. Технологія розвивального навчання. Технологія формування творчої особистості.

Модульно-рейтингове навчання. Особливості підготовки та проведення.

Тема 2.2. Лекція з юридичних дисциплін як основна форма організації навчання

Поняття лекції як форми вузівського навчання. Загальні дидактичні вимоги до лекції. Основні функції лекції: інформаційна, орієнтовна, пояснююча, стимулююча, розвивальна, виховна, діагностична.

Основні етапи лекції: вступна частина, викладення, висновки.

Структура лекції. Підготовка лекції. Текст лекції. Види лекцій. Особливості лекцій на різних курсах. Лекція і підручник. Мова лекції. Темп лекції. Конспектування лекції.

Загальнодидактичні вимоги до побудови лекційного курсу. Вимоги до структури лекційного курсу. Види лекції (вступна, тематична, оглядова, заключна): організація та характеристика.

Науковість змісту лекційного курсу. Організація проблемного викладу навчального матеріалу. Організація лекційних занять. Сучасні проблеми лекційного викладу навчального матеріалу.

Тема 2.3. Семінарські та практичні заняття з юридичних дисциплін: види та організація

Історія виникнення семінарів. Семінар як форма навчального процесу у вищій школі.

Місце і роль семінарських та практичних занять у навчальному процесі. Види семінарських занять.

Основні функції семінарських занять: поглиблення, конкретизація, систематизація знань, одержаних на лекціях і під час самостійної роботи;

розвиток навичок самостійної роботи; заохочення до наукових досліджень; контроль за якістю засвоєння студентами матеріалу.

Методика проведення семінарських занять.

Методика проведення практичних занять. Дидактичні вимоги до підготовки і проведення семінарів. Логіка формування питань семінарського заняття. Організація дискусії на семінарських заняттях. Особливості опитування студентів під час проведення семінарських занять. Нестандартні семінарські заняття та їх характеристика.

Комплексні форми організації навчання. Комплексний семінар.

Шляхи оптимізації та інтенсифікації навчального процесу.

Змістовний модуль 3. Організація самостійної та науково-дослідної діяльності студентів з юридичних дисциплін

Тема 3.1. Самостійна робота студентів з юридичних дисциплін

Поняття самостійної роботи студентів. Сутність самостійної роботи. Значення самостійної роботи. Види самостійних робіт. Форми організації та проведення самостійної роботи. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів. Позитивні сторони і недоліки в організації самостійної роботи студентів. Специфіка організації самостійної роботи із додатковою літературою (словниками, довідниками, науково-педагогічною літературою тощо). Форми активізації самостійної роботи студентів-правознавців. Особливості самостійної роботи студентів на різних курсах. Особливості самостійної роботи студентів з різних юридичних дисциплін.

Тема 3.2. Науково-дослідна діяльність студентів з юридичних дисциплін

Роль і значення науково-дослідної роботи у вивченні.

Особливості консультативної діяльності викладача в процесі підготовки наукових рефератів, курсових, дипломних, магістерських робіт.

Роль студентської наукової творчості в активізації навчального процесу.

Олімпіади та наукові конференції з юридичних дисциплін як засоби розвитку творчих здібностей студентів. Методи підготовки наукових доповідей та студентських конференцій.

Тема 3.3. Організація контролю та оцінка якості знань студентів з юридичних дисциплін

Методи і форми контролю знань студентів. Види контролю знань студентів (поточна перевірка, заліково-екзаменаційна сесія, державні экзамени). Система понять, що визначають контроль знань. Об'єктивні передумови необхідності контролю та оцінки знань студентів.

Функції контролю знань студентів: навчаюча, розвиваюча, прогностично-методична, оцінка знань і навичок студентів.

Принципи контролю і оцінки знань. Критерії і норми оцінки знань. Види перевірки навчальної роботи студентів. Міжсесійний та підсумковий контроль.

Сутність та основні завдання поточної перевірки успішності студентів. Мета тематичної перевірки знань студентів. Різновиди консультацій. Підсумкова перевірка знань студентів. Заліки, іспити, курсові та дипломні роботи як основні форми контролю навчальної роботи студентів. Тест як перевірка знань студентів. Поняття про тести та методику їх складання. Етапи тестового контролю.

Методи і форми організації контролю знань, шляхи їх удосконалення. Критерії і норми оцінок. Рейтингова система оцінювання знань.

Методика проведення контрольних робіт і колоквиумів. Методика проведення заліків та екзаменів. Методика проведення державних екзаменів.

1.3. МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО АТЕСТАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ»

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, семінарських занять та консультацій, опитувань студентів під час захисту індивідуальних робіт, тестування, вирішення кейс-методів, опитування студентів із питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Після завершення вивчення змістових модулів наприкінці семестру проводиться контрольна робота. Завдання до контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані студентом під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості.

Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання:

Робота на семінарському занятті

Усне опитування – включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь

використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Вирішення практичних ситуаційних завдань проводиться письмово на кожному занятті. Викладач викликає декілька студентів та пропонує їм для вирішення задачі, які студент повинен вирішити самостійно в письмовому вигляді з необхідною аргументацією на посилання на першоджерело. Для цього необхідно всебічно вивчити викладену в кейс-методі ситуацію, дати їй правову оцінку і на підставі відповідних нормативних актів, грамотного тлумачення правових норм, що підлягають застосуванню, сформулювати правильне і обґрунтоване рішення.

Оцінюючи вирішення кейс-методу, викладач керується такими критеріями: повнота та послідовність відповіді, правильність нормативного та наукового обґрунтування.

Письмове опитування на семінарському занятті проводиться на початку кожного заняття (5-10 хвилин). Викликаються декілька студентів, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем. Метою проведення письмового опитування є перевірка студентів до семінарського заняття та вміння змістовно і коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями як правильність, повнота, чіткість, лаконічність відповіді, логіка і аргументованість викладення думок.

Вирішення тестових завдань проводиться на початку кожного семінарського заняття (до 10-ти хвилин). Викладачем також викликаються 5-6 студентів, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

Письмова робота за результатами модульного контролю

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить письмові роботи за результатами вивчення кожного змістового модуля.

Кожна письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля.

Індивідуальна робота студента

Індивідуальна робота полягає у написанні реферату та (або) підготовці методичної розробки лекційного або семінарського заняття. Реферат та методична розробка готуються з обов'язковим розглядом дискусійного питання з викладенням власної точки зору на дану проблему. Теми робіт, запропоновані у методичних вказівках для самостійної роботи, студенти обирають самостійно.

Підсумкова контрольна робота

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в навчальний семестр за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичне питання, тестові завдання та визначення понять. До завдань контрольної роботи можуть бути включені питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені навчальним планом для індивідуальної та самостійної роботи.

Про проведення підсумкової роботи студенти попереджаються не менше ніж за тиждень. З переліком тем, питання з яких будуть включені до завдань контрольної роботи, студенти також ознайомлюються завчасно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів студентам надається можливість ознайомитись із власними роботами та завданнями для них, і, за необхідності, оспорити результати контрольної роботи.

1.4. ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА ДО ВСЬОГО КУРСУ

Основна:

Нормативно-правовіджерела

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.06.2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>.
3. Про Національну програму правової освіти населення : Указ Президента України від 18.10.2001 р. № 992/2001 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
4. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р. № 161 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>.
5. Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи : наказ МОН України від 16.10.2009 р. № 943 XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua>.
6. Європейський простір у сфері вищої освіти : Спільна декларація міністрів освіти Європи від 19.06.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>.

Навчальні підручники та посібники

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія: Підручник / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Ануфрієв М.І., Бандурка О.М., Ярмиш О.Н. Вищий заклад освіти МВС України: Науково-практичний посібник. - Харків: Ун-т внутр. справ, 1999. - 369 с.

3. Астахова Е.В. Методика организации и проведения семинарских занятий по предметам гуманитарного цикла / Е. В. Астахова – Харьков: ХГИ-НУА, 2000. – 52 с.
4. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основипедагогічноїтехніки: Навч. посібник. – Харків: ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
5. Білоус В.Т. Основииорганізації та методики викладання у вищійшколі / В.Т. Білоус – К., 2001. – 146 с.
6. Бондар В. Дидактика: підручник для студентіввищихнавчальнихзакладів / В. Бондар.- К.: Либідь, 2005.- 252 с.
7. Вітвицька С.С. Основипедагогікивищоїшколи: Методичнийпосібник для студентівмагістратури / С.С. Вітвицька – Київ: Центр навчальноїлітератури, 2006. – 384 с.
8. Дичківська І.М. Інноваційніпедагогічнітехнології: навч. посіб./ І.М. Дичківська - К.: Академвидав., 2004. –352 с.
9. Інтерактивненавчання: відтеорії до практики : методичнірекомендації / уклад.: д-р філос. Наук Марченко О.В., канд. юрид. наук, доц. Обушенко О.М., канд. юрид. наук, доц. Солов'євич І.В. за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.М. Алфьорова. – Дніпропетровськ :Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2014. – 56 с.
10. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение: учеб.пособие / В.А. Козаков – К.: Вища школа, 1990. – 248 с.
11. Кравчук К. Г. Опорніконспекти з основ права: Курс лекцій: Навч. посібник для студентівнеюридичнихспеціальностейвищихнавчальнихзакладів. – К.: Атака, 2005. – 312 с.
12. Кузьмінський А.І. Педагогікавищоїшколи: навч. посіб./ А.І. Кузьмінський – К.: Знання, 2005.- 486 с.

13. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене.. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с.

13. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб./ В. М. Нагаєв - К.: ЧП, 2007. - 211 с.

14. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посіб. П.І. Сікорський– К.: ЦУЛ, 2006. – 126 с.

15. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

16. Чужикова В.Г. Методика викладання права : навч. посіб./ В.Г. Чужикова– К.: КНЕУ, 2009 – 425 с.

17. Чужикова В.Г., Ковальчук Г.О. Методика викладання права. Кейси для юристів : навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2011. – 270 с.

18. Яворська Г. Х. Педагогіка для правників: навч. посіб. / Г. Х. Яворська. – К.: Знання, 2004. – 335 с.

Допоміжна:

1. Авдеєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдеєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; / Проблеми освіти.-К.-2001.- Вип. 24.– С. 108-111.

2. Андрощук А. Професія юриста в країнах Європейського Союзу / А. Андрощук // Юридичний журнал - 2011. – С. 34-37.

3. Андрейцев В. Сучасна правнича наука та освіта: на шляху до Болонського процесу / В. Андрейцев // Вища школа. – 2005. – №3. – С. 36-54.

4. Барбашова І.А Дидактика: навч. посібник для ст-тів ВНЗ / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 228 с.

5. Барбашова І.А Загальні основи педагогіки: навч. посібник для ст-тів ВНЗ / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 126 с.

6. Белокобыльская Т.Г., Голоднюк М.Н., Кузнецова Н.Ф. О методике проведения практических занятий по криминалистике // Вестник МГУ. Сер. 11. Право. – 1985. –№ 2.
7. Бігун В'ячеслав Степанович. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі. – Київ: Видавнича організація «Юстініан», 2006. – 272 с.
8. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). – К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2004. – 169 с.
9. Ващенко Григорій, Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид. – К.: Українська Видавнича спілка, 1997. – 441 с.
10. Величко О.Б. Гуманізація освіти та її вплив на становлення особистості студента // Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип. 24.- С. 25-29.
11. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. / О.І. Вишневський . - Вид. 3-є, допрац. і допов. - К.: Знання, 2008. – 568 с.
12. Вітвицька, С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С.Вітвицька. - К.: Центр навчальної л-ри, 2003. - 320 с.
13. Вітвицька, С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С. Вітвицька. - К.: Центр навчальної л-ри, 2005. - 398 с.
14. Волкова Н.П. Педагогіка.- К.: 2003.-575 с.
15. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посібник – Донецьк: Вид-во "Ноулідж", 2010. – 242с.
16. Гончаренко О. М. Права людини в Україні: навч. посіб. / О. М. Гончаренко.- К.: Знання, 2008. – 207 с.
17. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. М.Л. Смульсон. – К.: Педагогічна думка, 2008. - 256 с.

18. Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К.В.Зеленський, В.І.Козак, О.В.Синишин; /Нові технології навчання.-К.-2001.- Вип. 30.– С. 166-170.
19. Інформаційні технології і засоби навчання: зб.наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. – К.: Атіка, 2005. – 272 с.
20. Кайданова Л. Г., Мнушко З.М. Модульна технологія навчання. Навч.-метод. посібник.- Харків.: Золоті сторінки, 2002.- 83 с.
21. Кашкар'юв Г.В. Методика організації правовиховної практики: навч. посібник / Г.В. Кашкар'юв. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 156 с.
22. Кашкар'юв Г.В. Теоретичні та практичні аспекти компетентнісного підходу до підготовки вчителів правознавства: монографія / Г.В. Кашкар'юв. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 243 с.
23. Коджаспирова Г.М. Технические средства обучения и методика их использования: учеб. пособ. для студ. высш.учеб. заведений / Г.М. Коджаспирова, К.В. Петров. – М.: Академия, 2007. – 352 с.
24. Корсак К, Зінченко Т. Традиційні уроки та лекції: сучасний стан і перспективи // Вища освіта України. - 2002. - № 3. - С.75-80.
25. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
26. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський - К.: Знання., 2005.- 485 с.
27. Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посібник / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2009. –670 с.
28. Малафіїк, І. В. Дидактика : навч. посіб. / І. В.Малафіїк. - К. : Кондор, 2005. - 400 с.
29. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі/ За ред. С.У. Гончаренка, П.М. Олійника. – К.: Вища школа, 2003.- 232 с.
30. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. – 2003. – 144 с.

31. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, К.М.Левківський, Ю.В.Сухарніков; відп. ред. М.Ф.Степко. – К.: 2004. – 24 с.
32. Мороз І.В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Монографія: - К.: ТОВ «Освіта України», К., 2005. – 415 с.
33. Навчальні гри з історії та правознавства : метод. посіб. для вчителя / Закарпатський обл. ін-т післядипломної освіти ; За ред. В.І. Кобаль. - 3-є вид., доп. і перероб. - Ужгород ; Мукачево ; Рівне ; Тернопіль ; Одеса : [б. и.], 2007. - 200 с.
34. Никифoryк М.В. Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі: Навч. пос. – Чернівці: Рута, 2005. - 56 с.
35. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. - вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болюбаш, І.А. Шелест та ін. – К., 2010. – 185 с.
36. Основи держави і права України: навч. посібник / За ред. В.В. Сухоноса (мол.). – Суми: Університетська книга, 2003. – 388 с.
37. Олійник А.Ю. Правознавство / А.Ю. Олійник- К.: Знання., 2008.- 388 с.
38. Ортинський В Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
39. Павлов Д.М. Адміністративне право: загальна частина: конспект лекцій / Д.М. Павлов. – К.: МАУП, 2007. – 136 с.
40. Пометун О. І. Активні й інтерактивні методи навчання: до питання про диференціацію понять / О.І. Пометун// Шлях освіти. – 2004. – № 3. – С. 10-13.
41. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі /З. Слєпкань - К.: Вища школа, 2005. – 239 с.

42. Теория и практика семестрово-блочного режима и 12-бального оцінювання знань учасників – Запоріжжя: Просвіта, 2000.
43. Уліщенко, Андрій. Розвиток креативних якостей педагога в системі підвищення кваліфікації / А. Уліщенко // Освіта і управління. - 2009. - № 1. - С. 126-130.
44. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально-метод. посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. - Одеса, 2002 – 424 с.
45. Чичко В. Про організацію уваги студентів-юристів на лекціях / В. Чичко // Правничий часопис Донецького університету. – 2001. – №1. – С. 65-70.
46. Шульженко Ф., Невмержицький Є. Юридична освіта в Україні в контексті Болонського процесу: соціальні аспекти // Юридична Україна. – 2004. – №12. – С.75-81.
47. Щекатунова, Г. Моніторинг педагогічних нововведень / Г. Щекатунова // Рідна школа. - 2009. - № 4. - С. 14-17.
48. Щербань П. М. Прикладна педагогіка / П.М. Щербань.- К.: Вища школа, 2002.- 212 с.
49. Юридическое образование: традиции и новации : сб. науч. ст. / ГрГУ им. Я. Купалы ; редкол.: Н. В. Сильченко (гл. ред.) [и др.]. – Гродно : ГрГУ, 2013. – 173 с.
50. Ярощук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: посібник / Л.Г. Ярощук– Луцьк, 2010. – 308с.
51. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

1.5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЗАЛІК

1. Поняття та предмет «Методики викладання юридичних дисциплін у ВНЗ»
2. Функції дисципліни «Методика викладання юридичних дисциплін у ВНЗ».
3. Принципи методики викладання юридичних дисциплін
4. Методи викладання юридичних дисциплін
5. Поняття про методи навчання та їх класифікація
6. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні, практичні
7. Словесні методи навчання
8. Наочні методи навчання
9. Практичні методи навчання
10. Методичні вимоги до розробки навчальних програм і навчальних планів з юридичних дисциплін
11. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності
12. Охарактеризувати ділові, рольові та ситуативні ігри
13. Охарактеризувати дискусію і диспути
14. Активні методи навчання у викладанні юридичних дисциплін та їх вибір
15. Охарактеризувати Кейс-метод
16. Проблемне навчання
17. Види діяльності викладачів і студентів під час проблемної лекції та проблемного семінару
18. Диференційоване навчання
19. Модульно-рейтингове навчання. Особливості підготовки та проведення

20. Лекція з юридичних дисциплін як основна форма організації навчання
21. Загальні дидактичні вимоги до лекції
22. Основні функції лекції
23. Основні етапи лекції
24. Структура лекції.
25. Види лекції: організація та характеристика
26. Семінарські та практичні заняття з юридичних дисциплін: види та організація
27. Семінар як форма навчального процесу у вищій школі
28. Місце і роль семінарських та практичних занять у навчальному процесі
29. Види семінарських занять
30. Основні функції семінарських занять
31. Методика проведення семінарських занять
32. Методика проведення практичних занять
33. Організація дискусії на семінарських заняттях
34. Особливості опитування студентів під час проведення семінарських занять
35. Нестандартні семінарські заняття та їх характеристика
36. Поняття та сутність самостійної роботи студентів
37. Види самостійних робіт
38. Позитивні сторони і недоліки в організації самостійної роботи студентів
39. Специфіка організації самостійної роботи із додатковою літературою (словниками, довідниками, науково-педагогічною літературою)
40. Форми активізації самостійної роботи студентів-правознавців
41. Особливості самостійної роботи студентів на різних курсах
42. Особливості самостійної роботи студентів з різних юридичних дисциплін.

43. Науково-дослідна діяльність студентів з юридичних дисциплін
44. Роль і значення науково-дослідної роботи студентів
45. Особливості консультативної діяльності викладача в процесі підготовки наукових рефератів, курсових, дипломних, магістерських робіт
46. Методи і форми контролю знань студентів. Види контролю знань студентів (поточна перевірка, заліково-екзаменаційна сесія, державні экзамени)
47. Функції контролю знань студентів
48. Сутність та основні завдання поточної перевірки успішності студентів.
49. Поняття консультації. Різновиди консультацій
50. Підсумкова перевірка знань студентів
51. Поняття про тести та методику їх складання. Етапи тестового контролю
52. Рейтингова система оцінювання знань
53. Методика проведення контрольних робіт і колоквиумів
54. Методика проведення заліків та екзаменів
55. Методика проведення державних екзаменів
56. Загальна характеристика магістерської роботи
57. Підготовка і захист магістерської роботи
58. Типові помилки при написанні магістерської роботи
59. Структура магістерської роботи
60. Структура елементів системи самостійної роботи студентів

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Методологічні та організаційні основи системи вищої освіти в Україні

2 години

Питання

1. Вища освіта як органічна складова система неперервної освіти
2. Організація юридичної освіти в Україні. Структура вищої юридичної освіти. Види вищих навчальних юридичних закладів
3. Поняття і предмет навчальної дисципліни «Методика викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах»
4. Основні функції «Методика викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах»
5. Основні принципи «Методика викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах»

Контрольні запитання

1. Визначити поняття і предмет навчальної дисципліни «Методика викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах»
2. Проаналізуйте основні завдання «Методики викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладаху ВНЗ»
3. Охарактеризуйте основні функції «Методики викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладаху ВНЗ»
4. Охарактеризуйте Закон України «Про вищу освіту»
5. Створіть критичне есе на тему: «Сутність та значення методики викладання дисциплін у ВНЗ» (особливо акцентуйте увагу на дисциплінах за фахом).
6. Запропонуйте можливі варіанти покращення викладання дисциплін у ВНЗ. Зародження і основні тенденції розвитку вищої освіти України ХХ ст.

7. Охарактеризуйте систему вищої освіти України в радянський період. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти і перспективи української вищої школи

8. Визначте методологічні підходи до організації навчання в системі вищого навчального закладу

9. Визначте структуру процесів навчання і викладання у ВНЗ

10. Обґрунтуйте дидактичні підходи до традиційного та особистісно-орієнтованого навчання у вищій школі

Теми рефератів

1. Болонський процес і юридична освіта в Україні
2. Реформування вищої освіти України в контексті Болонського процесу

Основні поняття

Болонський процес, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук, методика права, предмет «Методики викладання юридичних дисциплін у ВНЗ»

Література

Нормативно-правові джерела

№№ 2-6

Основна

№№ 2, 5, 13, 14, 16

Допоміжна

1. Андрощук А. Професія юриста в країнах Європейського Союзу / А. Андрощук // Юридичний журнал - 2011. – С. 34-37.

2. Андрейцев В. Сучасна правнична наука та освіта: на шляху до Болонського процесу / В. Андрейцев // Вища школа. – 2005. – №3. – С. 36-54.

3. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). – К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. – 169 с.

4. Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К.В.Зеленський, В.І.Козак, О.В.Синишин; /Нові технології навчання.-К.-2001.- Вип. 30.– С. 166-170.

5. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, К.М.Левківський, Ю.В.Сухарніков; відп. ред. М.Ф.Степко. – К.: 2004. – 24 с.

6. Мороз І.В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Монографія: - К.: ТОВ «Освіта України», К., 2005. – 415 с.

7. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі /З. Слєпкань - К.: Вища школа, 2005. – 239 с.

8. Теория и практика семестрово-блочного режима и 12-бального оцєнивания знаній учащихся – Запорожье: Просвіта, 2000.

9. Теория и практика семестрово-блочного режима и 12-бального оцєнивания знаній учащихся – Запорожье: Просвіта, 2000.- 32 с.

Тема 2. Методика викладання юридичних дисциплін

2 години

Питання

1. Поняття про методи навчання та їх класифікація
3. Вибір методів навчання
3. Класифікація методів навчання
4. Характеристика активних методів навчальної роботи

Контрольні питання

1. Розкрити поняття «методи навчання»
2. Охарактеризуйте функції методів навчання
3. Проаналізуйте класифікацію методів навчання за характером пізнавальної активності
4. Розкрити суть методу моделювання професійних ситуацій
5. Що таке інтерактивні методи навчання?

6. Запропонуйте типологію методів викладання дисциплін
7. Дайте характеристику форм організації навчального процесу у вищій школі
8. Розкрийте зміст основних класифікацій форм організації навчального процесу у вищій школі
9. Обґрунтуйте принципи активного й інтерактивного навчання
10. Проаналізуйте наукові підходи до класифікації активних методів навчання
11. Поясніть, які умови та фактори визначають зміну ролі та функцій сучасного викладача.
12. Основні етапи дискусії — це ...
13. Підготуватися до дискусії «Методи активізації пізнавальної діяльності студентів під час вивчення юридичних дисциплін»

Теми рефератів

1. Застосування методу конкретних ситуацій (кейс-методу) під час викладання юридичних дисциплін
2. Класифікація традиційних методів правового навчання
3. Активні і інтерактивні методи правового навчання
4. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті

Практичні завдання

1. Розробити правила ведення дискусії по юридичній дисципліні
2. Скласти порівняльну таблицю «Плюси і мінуси різних методик навчання права»
3. Підготувати бесіду на юридичну тему
4. Накресліть схему основних складових, що визначають специфіку технології «навчання в співробітництві»
5. Розробіть методику «мозкової атаки» на тему: «Які з порушень прав людини ви вважаєте найпоширенішими?»
6. Методом системи евристичних запитань спробуйте відповісти на проблемне питання: «Чому знищення людини в звичайних умовах

вважається вбивством, а знищення тисяч і мільйонів у війні таким не вважається?»

7.«Смертна кара — це найкращий і найвипробуваніший засіб плюндрування морального чуття людини, надійний руйнування суспільної моралі та шлях до здичавіння країни».

В. І. Вернадський (1908 г.)

Підготуйте та проведіть рольову дискусію з приводу наведеного вище висловлювання

8. За допомогою методу стратегій аналізу суперечностей розгляньте таке питання-проблему: «...є таке поняття «охлократія», що в перекладі з латинської означає «влада натовпу»

9. Чи можливо демократію встановити голосуванням, силою указу, революційною зміною влади? Для чого це потрібно? Від яких умов залежить процес демократизації нашого суспільства, тобто його поступового руху до демократії?

10. За допомогою методу інверсії поясніть висловлювання Таціта «Лише дурні називають свавілля свободою»

11. За допомогою методу організації та проведення дебатів спробуйте відповісти на таке питання: «Чому пацифізм не став загальним рухом (ученням)?»

12. За допомогою аподиктичної дискусії поясніть ваші погляди на висловлювання Вольтера: «Коли я можу зробити те, що хочу, це означає, що я вільний, але те, що я хочу, я хочу в силу необхідності».

13. Оцініть за дванадцятибальною системою та проведіть ранжування переваг активних та інтерактивних методів навчання. Наведіть свої аргументи на користь власної моделі ранжування

Основні поняття

Методи навчання, активні методи, проблемні методи навчання, наочні методи, практичні методи дискусія, дебати, мозкова атака, кейс-технології, ігрове проектування

Література

Основна:

№№ 4, 5, 8, 9, 13, 16

Допоміжна

1. Артикуца Н.В. Високоєфективні методики фахової підготовки правників.[Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/>

2. Борисенко А. В. Застосування активних методів навчання у викладанні модулю «Захворювання пародонта» / А. В. Борисенко, І. Г. Дікова, Л. Ф. Сідельнікова // Соврем. стоматология. - 2013. - № 5. - С. 110-114.

3. Ващенко Григорій, Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид.– К.: Українська Видавнича спілка, 1997.– 441 с.

4. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі/ За ред. С.У. Гончаренка, П.М. Олійника. – К.: Вища школа, 2003.- 232 с.

5. Мергель Т. В. Застосування інтерактивного методу «мозкового штурму» у навчальному процесі / Т. В. Мергель // Медична освіта. - 2015. - № 4. - С. 44-47.

6. Никифорюк М.В. Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі: Навч. пос. – Чернівці: Рута, 2005. - 56 с.

7. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

8. Толкач А.М., Заяць А.Р. Методика використання «мозкового штурму» на семінарських заняттях в професійній підготовці юристів // «Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти»: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих учених (м. Чернігів, 23 грудня 2016 р.) / Черніг. нац. технол. ун-т. – Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. – С. 374-377.

Тема 3. Активізація пізнавальної діяльності студентів під час вивчення юридичних дисциплін

2 години

Питання

1. Поняття про форми організації навчання
2. Види навчання
 - 2.1. Пояснювально-ілюстративне навчання
 - 2.2. Програмоване навчання
 - 2.3. Діалогічне навчання
 - 2.4. Модульне навчання
 - 2.5. Ігрове навчання
3. Особливість проблемного навчання. Умови створення проблемних ситуацій

Контрольні питання

1. Розкрийте сутність словесних методів навчання. Наведіть приклад викладання навчального матеріалу із правознавства за цим методом
2. Охарактеризуйте методи, які належать до другої групи.
3. В чому полягає успіх навчального процесу у вищій школі
4. В чому успіх проведеного семінарського заняття під час застосування даних методів
5. Визначити форми активізації самостійної роботи студентів.
6. Розкрийте роль та значення науково-дослідної роботи у вивченні правових дисциплін
7. Проаналізуйте особливості консультативної діяльності викладача в процесі підготовки наукових рефератів, курсових, дипломних, курсових робіт
8. Розкрийте роль студентської наукової творчості в активізації навчального процесу

Теми рефератів

1. Шляхи стимулювання пізнавальної діяльності студентів на навчальному занятті з юридичних дисциплін
2. Прийоми активізації пізнавальної діяльності студентів
3. Проблемна лекція і способи організації вирішення проблеми
4. Семінарське заняття в проблемному навчанні
5. Активізація пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення юридичних дисциплін як засіб формування професійної компетенції

Основні поняття

Практичні завдання, програмоване навчання, комп'ютерне навчання, діалогічне навчання, модульне навчання, ігрове навчання, форми організації навчання

Література

Основна

№№1, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 18

Допоміжна

1. Андрейцев В. Сучасна правнича наука та освіта: на шляху до Болонського процесу / В. Андрейцев // Вища школа. – 2005. – №3. – С. 36-54.
2. Ващенко Григорій, Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид.– К.: Українська Видавнича спілка, 1997.– 441 с.
3. Кашкар'юв Г.В. Методика організації правовиховної практики: навч. посібник / Г.В. Кашкар'юв. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 156 с.
4. Корсак К, Зінченко Т. Традиційні уроки та лекції: сучасний стан і перспективи // Вища освіта України. - 2002. - № 3. - С.75-80.
5. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
6. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський - К.: Знання., 2005.- 485 с.
7. Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посібник / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2009. – 670 с.
8. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі/ За ред. С.У. Гончаренка, П.М. Олійника. – К.: Вища школа, 2003.- 232 с.

9. Никифoryuk M.B. Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі: Навч. пос. – Чернівці: Рута, 2005. - 56 с.

10. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. - вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болюбаш, І.А. Шелест та ін. – К., 2010. – 185 с.

11. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

12. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально-метод. посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. - Одеса, 2002 – 424 с.

13. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

Тема 4. Лекція з юридичних дисциплін як основна форма організації навчання

2 години

Питання

1. Поняття лекції як форми вузівського навчання
2. Види лекцій
3. Методика підготовки лекції
4. Методика проведення лекції

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте лекцію як форму навчання і виховання студентів
2. Визначте основні функції вузівської лекції
3. Обґрунтуйте необхідність використання різних видів лекцій у викладанні дисциплін
4. Охарактеризуйте основні дидактичні принципи відбору і викладення матеріалу лекцій
5. У чому полягають мета та функції вузівської лекції?

6. Обґрунтуйте, в чому полягає специфіка лекційних спецкурсів
7. Обґрунтуйте вимоги до форм організації навчання у ВНЗ (лекція, семінар)
8. Поясніть, чим зумовлена класифікація лекцій та семінарів
9. Поясніть, від яких факторів залежить рівень ефективності навчального заняття у вищій школі
10. Визначте концептуальну мету та конкретні цілі-завдання лекції (тема за вибором)
11. Охарактеризуйте структурні компоненти лекції

Теми рефератів

1. Методика складання плану лекції
2. Методика проведення лекційних занять у вищій школі
3. Етапи формування установки на співпрацю між викладачем і студентами
4. Мова лектора, його стиль манери і дисципліна
5. Оцінка якості лекції
6. Проблемна лекція і способи організації вирішення проблеми

Практичні завдання

1. Розробити проблемну лекцію з юридичної дисципліни
2. Розробити вимоги до лекції
3. Скласти таблицю «Класифікація лекцій»
4. Розробити структуру і зміст лекції до одного з предметів (за вибором студента)
5. Складіть опорний план-конспект лекції на тему «Основи трудового права України»
6. Розробіть систему дидактичних завдань з аналізу нормативно-правових актів
7. Розробіть систему дидактичних завдань із зіставлення юридичних фактів і формування висновків

8. Розробіть систему дидактичних завдань із застосування основних понять у нових ситуаціях

Основні поняття

Лекція, традиційна лекція, бінарна лекція, лекція - брейнстормінг, знання, уміння, навички

Література

Основна

№№ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18

Допоміжна

1. Білоус В. Т., Горюнова Л. І., Цимбалюк А. В., Цимбалюк С. Я. Основи організації та методики викладання у вищій школі: Навч.-метод. посіб. — Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. — 146 с.

2. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посіб. за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 396 с.

3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. — 316 с.

4. Корсак К. Традиційні уроки та лекції: сучасний стан і перспективи / К. Корсак, Т. Зінченко // Вища освіта України. - 2002. - № 3. - С.75-80.

5. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанта, М. Флемм та ін. За ред. О. І. Сидоренка. — К.: Навч.-метод. Центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. — 144 с.

6. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. / За ред. С. У. Гончаренка, Б. М. Олійника. — К.: Вища шк., 2003. — 323 с.

Тема 5. Семінарські та практичні заняття з юридичних дисциплін: види та організація

2 години

Питання

1. Семінар як форма організації навчання.

2. Види семінарів та методика їх проведення.
3. Практичні заняття, особливості їх проведення.

Контрольні питання

1. Основні функції семінарських занять: поглиблення, конкретизація, систематизація знань, одержаних на лекціях і під час самостійної роботи.
2. Основні вимоги до проведення семінарських занять з циклу дисциплін
3. Дати характеристику консультації як форми організації навчального процесу
4. Класифікація консультацій
5. Визначити функції консультації, залежно від форми організації занять (консультація до семінарського заняття, консультація до практичного заняття, консультації до екзаменів)
6. Охарактеризуйте зміст консультативної роботи викладача - керівника курсової, дипломної, магістерської роботи
7. Визначити основні завдання практичних занять з курсу дисциплін, що вивчаються на факультеті
8. Надайте загальну характеристику змісту підготовки фахівця за спеціальністю «Право»
9. Здійснити аналіз навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю «Бакалавр»
10. Здійснити аналіз навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю «Магістр»
11. Розкрийте зміст та запропонуйте кілька форм проведення семінарських занять з дисциплін, що вивчаються на факультеті
12. Визначити в чому полягає наступність у змісті та структурі практичних занять з курсу дисциплін
13. Обґрунтуйте власне уявлення про характер навчання і організацію навчального процесу у вищій школі щодо вивчення дисциплін
14. Визначити, в чому полягає призначення практичних занять
15. Запропонуйте загальну характеристику видів практичних занять

16. Поясніть, які з дидактично-методичних проблем розв'язує: семінар, практичне заняття, практикум

Теми рефератів

1. Семінарське заняття як форма навчання
2. Роль семінарів у вищій школі
3. Методика проведення семінару-зустрічі
4. Методика проведення семінару-диспуту

Практичні завдання

1. Розробити семінарське заняття з використанням інтерактивних методів
2. Підготуватися до дискусії «Щоб ви змінили при проведенні семінарського заняття?»
3. Підготувати анкету для студентів «Семінарське заняття очима студентів»
4. Розробити кілька варіантів плану практичного заняття до однієї теми курсу дисципліни, що вивчається на факультеті
5. Розробити семінарське заняття із певної дисципліни (за вибором студента)
6. Розробити структуру і зміст одного семінарського заняття (за вибором студента).
7. Розробити структуру і зміст одного практичного заняття з курсу (за вибором студента).

Основні поняття

Семінар, семінар-диспут, семінар з елементами дискусії, семінар-діалог, семінар-конференція, практичні заняття, практикум

Література

Основна

№№ 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

Допоміжна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання. – К.,1989- 218 с.
2. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдєєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 108-111
3. Вагценко Г. Загальні методи навчання: Підруч. для педагогів. - К.:Укр. вид. спілка, 1997. - 441 с.
4. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. / За ред. С. У. Гончаренка, Б. М. Олійника. — К.: Вища шк., 2003. — 323 с.
5. Уліщенко, Андрій. Розвиток креативних якостей педагога в системі підвищення кваліфікації / А. Уліщенко // Освіта і управління. - 2009. - № 1. - С. 126-130.

Тема 6. Самостійна робота студентів з юридичних дисциплін

2 години

Питання

1. Завдання й функції самостійної роботи у вищій школі
2. Форми самостійної роботи
3. Методика керівництва самостійною роботою
4. Умови підвищення ефективності самостійної роботи студентів

Контрольні питання

1. Форми активізації самостійної роботи студентів
2. Роль та значення науково-дослідної роботи у вивченні
3. Особливості консультативної діяльності викладача в процесі підготовки наукових рефератів, курсових, дипломних, курсових робіт
4. Роль студентської наукової творчості в активізації навчального процесу
5. Розробити структуру і зміст кількох самостійних занять з одного предмету (за вибором студента)

6. Визначити в чому полягає значення самостійної роботи студента вищого навчального закладу

7. Дайте характеристику основних видів самостійної роботи студентів при вивченні дисциплін, що вивчаються на у факультеті

8. Які з педагогічних або методичних проблем розв'язує організація самостійної пізнавальної діяльності студента (учня)? Обґрунтуйте свою відповідь

9. Від яких факторів (умов) залежить ефективність організації самостійної роботи студента?

10. Як ви розумієте наведені нижче висловлювання? Обґрунтуйте свою відповідь:

«Істинне знання полягає не в знайомстві з фактами, які роблять людину лише предметом, а у виконанні факторів, що робить його філософом...»

Бокль Генрі Томас.

«Ніхто не знає, якими є його сили, поки хтось їх не застосовує... Приймаючи засоби за мету, люди розчаровуються в собі та інших, а відтак з усієї їх діяльності нічого путнього не виходить або виходить протилежне тому, чого вони прагнули...»

Гетте Йоган Вольфганг.

11. Підготуйте систему навчально-методичних завдань для формування вміння навчатися

12. Як здійснюється вибір дидактичних і розвивальних завдань для СРС у процесі викладання юридичних дисциплін? Які типи завдань є основою цього вибору? Чому? Аргументуйте свою відповідь.

13. У чому полягає специфіка завдань самостійної роботи студентів-юристів для розвитку спеціальних умінь і навичок?

Теми рефератів

1. Робочий зошит для самостійної роботи студентів
2. Колоквіум як організаційна форма навчання

Практичні завдання

Скласти рецензію на наукову статтю викладача кафедри

Основні поняття

Самостійна робота, консультація, вступна консультація, викличні консультації, методичні консультації, колоквиум, анотація, аналітична анотація, довідкова анотація, рекомендаційна анотація, загальна анотація, спеціалізована анотація, реферат, практичні завдання

Література

Основна

№№ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18

Допоміжна

1. Авдеєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдеєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 108-111.

2. Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса.- М., 1982.-256с.

3. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Либідь, 2005.- 252 с/

4. Вишневський О І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. / О. І. Вишневський . - Вид. 3-є, доопрац. і допов. - К. : Знання, 2008. – 568 с.

5. Нагаєв Методика викладання у вищій школі: навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

6. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. - вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болюбаш, І.А. Шелест та ін. – К., 2010. – 185с.

Тема 7. Науково-дослідна діяльність студентів з юридичних дисциплін. Організація контролю та оцінка якості знань студентів з юридичних дисциплін

2 години

Питання

1. Роль і значення науково-дослідної роботи студентів
2. Загальна характеристика дипломної(магістерської роботи).
3. Підготовка і захист магістерської, дипломної роботи
4. Типові помилки при написанні дипломної (магістерської) роботи
5. Мета й завдання контролю навчання у вузі
6. Функції контролю
7. Види й форми контролю якості навчального процесу
8. Рейтингова система контролю й оцінки знань студентів
9. Критерії оцінки знань студентів

Контрольні питання

1. Розкрити зміст форм активізації самостійної роботи студентів
2. Дослідити роль та значення науково-дослідної роботи у вивченні
3. Особливості консультативної діяльності викладача в процесі підготовки наукових рефератів, курсових, дипломних, курсових робіт
4. Роль студентської наукової творчості в активізації навчального процесу
5. Сформулюйте перелік вимог до контролю й оцінювання знань з вивчення курсу з вашої спеціальності
6. У чому полягає основна відмінність «оцінки» та «відмітки»?
7. Складіть перелік методичних умов, від яких залежить ефективність контролю знань, умінь і навичок
8. Обґрунтуйте переваги та недоліки дидактичного тестування
9. Письмовий контроль вважають досить ефективним методом глибокої й усвідомленої перевірки засвоєння навчального матеріалу. Розробіть систему завдань для письмового контролю ЗУН (теми, розділу, модуля) з однієї з юридичних дисциплін
10. Письмово обґрунтуйте термін «парціальна оцінка» або одне із

завдань діагностики - виявлення блокувань (ускладнень) у навчальній діяльності студентів.

11. Дайте порівняльну характеристику таких понять:

а) контроль та оцінка знань, умінь і навичок;

б) діагностика знань, умінь і навичок

12. Проаналізуйте й охарактеризуйте завдання до (параграфу, розділу) підручника чи навчально-методичного посібника з права. Визначить рівень їх оптимальності щодо застосування в індивідуальній, груповій, фронтальній формі перевірки

13. Якими мають бути знання та вміння викладача для виконання ним педагогічного діагностування? Зробіть їх ранжування за десятибальною системою

14. Поясніть, у чому сенс підсумкової співбесіди? Розробіть власні методичні рекомендації до її проведення. Складіть перелік питань для співбесіди визначеного типу з (теми, розділу, курсу) за вибором

15. Що таке науково-педагогічне дослідження?

16. Розкрити основні етапи роботи над магістерською роботою

17. Розкрити структуру магістерської роботи

18. Проаналізувати типові помилки при написанні магістерської роботи

19. Використовуючи алгоритм розробки завдань, критеріїв навчальних досягнень із права, розробіть завдання до певної теми курсу й оформіть на їх основі контрольний листок для тематичного (підсумкового) контролю

20. Визначте, до якого виду та методів контролю можна віднести такі завдання:

а) уявіть таку ситуацію. Ви приїхали в країну, правова система якої вам незнайома. Маєте можливість поставити людині, яка знається на цьому, сім конкретних запитань, щоб з'ясувати проблему, що вас так зацікавила. Перелічіть запитання, які б ви поставили, та поясніть свій вибір;

б) поясніть, про яке соціальне явище може йтися в казці про те, як працелюбна Попелюшка виходить заміж за принца, а дотепний бідняк стає

багатим;

в) в одній з розвинутих демократичних країн журналістка надрукувала на сторінках відомого жіночого журналу нарис про сімейну драму та вказала імена і прізвища учасників події, які почула випадково від попутниці у відрядженні. Попутниця подала до суду на журналістку і... Допишіть текст, наголосивши на тому, виграла чи програла судову справу випадкова попутниця. Вкажіть, на які поняття ви спиралися в своєму прогнозі

21. Поясніть, що ви розумієте під поняттям «управління якістю підготовки фахівців у вищих навчальних закладах»

22. У чому якість юридичної освіти? За десятибальною системою зробіть ранжування основних чинників якості сучасної юридичної освіти

23. Обґрунтуйте, що може бути показником якості вищої юридичної освіти.

24. За десятибальною системою зробіть ранжування основних компонентів формування якості особи випускника-юриста вищого навчального закладу.

Теми рефератів

1. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження
2. Робота над текстом магістерської роботи

Практичні завдання

1. Складіть коротку анкету для виявлення у студента організаційних і пізнавальних цінностей
2. Розробіть систему дидактичних тестів з обраної теми чи розділу курсу
3. Розробіть систему тестових завдань з обраної теми чи розділу курсу
4. Розробіть систему батареї тестів з обраного курсу
5. Складіть макет екзаменаційного білета до іспиту з певної юридичної дисципліни
6. Підготуйте невеличкий перелік (до 10) тем для рефератів, курсових робіт з юридичних дисциплін
7. Скласти контрольну схему самоперевірки виконаної магістерської

роботи

8. Скласти попередній зміст до магістерської роботи

Основні поняття

Магістерська робота, наукова концепція, наукове дослідження, контроль, функцій контролю, оцінка, відмітка, процес навчання, критерії оцінки, бальне оцінювання; рейтингове оцінювання; бально-рейтингове оцінювання, модульно-рейтингова система, кредитно-модульна система, усна перевірка, ранжування, шкалування, тестування

Література

Основна

№№ 1, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 13, 14, 15, 20, 21, 24, 25, 29, 30, 31, 32.

Допоміжна

1. Гронлунд Норман Є. Оцінювання студентської успішності: Практик. посіб. — К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. — 312 с.

2. Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К.В.Зеленський, В.І.Козак, О.В.Синишин; /Нові технології навчання.-К.-2001.-Вип. 30.– С. 166-170.

3. Кайданова Л. Г., Мнушко З. М. Модульна технологія навчання. Навч.-метод. посібник.- Харків.: Золоті сторінки, 2002.- 83 с.

4. Кашкаръов Г.В. Методика організації правовиховної практики: навч. посібник / Г.В. Кашкаръов. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 156 с.

5. Каленюк І. Розвиток європейської інтеграції в сфері освіти / Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей: Монографія / За заг. ред. Д. Г. Лук'яненка, В. І. Чужикова. — К.: КНЕУ, 2007. — С. 456—465.

6. Методичні рекомендації та вимоги до написання і оформлення дипломної роботи за освітньо-кваліфікаційним рівнем «СПЕЦІАЛІСТ»/ Укладачі: Л.Л. Сушенцева, Т.С. Сулима. – Кривий Ріг, 2007. – 124 с.

7. Методичні рекомендації та вимоги до написання і оформлення магістерської роботи за освітньокваліфікаційним рівнем "МАГІСТР"/ Укладачі: І. Г. Максименко, Л.Л. Сушенцева– Кривий Ріг, 2009. - 112 с.
8. Окаєлов В. Розробка загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів / В. Окаєлов, Л. Шевцов, Є. Мочалін // Вища школа. — 2006. — № 3. — С. 57—62.
9. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / За ред. О. М. Пехота. — К.: АСК, 2001. — 256 с.
10. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: Навч.-метод. посіб. для студентів вищих навч. закладів / І. П. Підласий — К.: Україна, 1998. — 331 с.
11. Педагогічний пошук / Упоряд. І. М. Баженова. — Перекл. з рос. — К.: Рад. шк., 1998. — 496 с.
12. Рудницька А.Г., Болчарський Т.Ю., Свистельнікова. Основи наукових досліджень. – К., 1998. – 251 с.
13. Стрельский В.И. Основы научно-исследовательской работы студентов / В. И. Стрельский. - Изд-во при Киев. ун-те, 1981. - 151 с.
14. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. -/ Г.С. Цехмістрова. - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. - 240 с.
15. Шарко В.Д. Магістерська робота як показник якості науково-дослідницької підготовки майбутніх фахівців. –с. 277-285. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/>
16. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В.М. Шейко , Н.М. Кушнарєнко . — 6-те вид., переробл. і доповн. — К. : Знання, 2008. — 310 с.